

ที่ สศ ๐๐๐๑/๑๓๘๑

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒๘ อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๕ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง “การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา”

ด้วย สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร่วมกับกรมการศาสนาและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่อง “การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” เพื่อระดมความเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคีต่างๆ จากนั้นทำการรวบรวม สังเคราะห์ และสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้านการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ ได้พิจารณาผลการดำเนินงานของคณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในประเด็นดังกล่าวแล้ว มีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง “การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” ต่อคณะรัฐมนตรี และมีสาระสำคัญของข้อเสนอแนะ โดยสรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

๑. รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๓ ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต”

ปรากฏว่านโยบายของรัฐบาลปัจจุบันที่แถลงต่อรัฐสภายังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น และยังไม่ครอบคลุมถึงภารกิจที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๗๓ ในเรื่องส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความสมานฉันท์ระหว่างกันของศาสนาต่างๆ ซึ่งได้แก่งานศาสนิกสัมพันธ์รวมทั้งในการนำหลักธรรมของศาสนาใช้ในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ และในการแก้ไขปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้น และมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

๒. รัฐบาลควรจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ยังไม่มีการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และศาสนาเป็นสถาบันหลักแห่งความมั่นคงของชาติ จึงทำให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ขาดเอกภาพ ขาดยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการที่เป็นแผนและแนวทาง ให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนามีปัญหาหลายประการ

๓. รัฐบาลควรจัดให้มีพระราชบัญญัติอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๓ ได้บัญญัติให้รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา รัฐบาลจึงควรจัดให้มีพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นกฎหมายลูกรองรับมาตรา ๗๓ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔. รัฐบาลควรปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งใช้มาเป็นเวลากว่า ๔๐ ปีแล้ว ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รัฐบาลจึงควรปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับดังกล่าว เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รองรับพระธรรมวินัย ส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้เจริญในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้เป็นแหล่งเผยแผ่ธรรม ขยายปัญญาสู่ชุมชน ให้การบริหารคณะสงฆ์เป็นไปตามหลักพระธรรมและหลักการบริหารที่ดี และสามารถควบคุมความไม่เหมาะสมต่อการประพฤติวิปริตผิดพลาดจากพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์อยู่ในสมณสาธูป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโคทม อารียา)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐ - ๒๖๑๒ - ๙๒๒๒๒ ต่อ ๒๒๐/๒๓๑

โทรสาร ๐ - ๒๖๑๒ - ๙๑๗๙-๘๐

ความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง “การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา”

โดยคณะกรรมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑. ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาตรา ๗๓ ได้บัญญัติว่า “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสามัคคีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต”

ในปัจจุบัน เป็นที่เข้าใจทั่วไปว่า พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติกำลังประสบภัยและปัญหาหลายประการ ทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน ภัยภายนอกมาจากกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมจากวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่อาจไม่เหมาะสม ภัยภายในมาจากพุทธศาสนิกชนทั้งบรรพชิตและฆราวาสที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เป็นชาวพุทธแต่เพียงในนามและตามลัทธิโนคร้ว ไม่ได้เป็นชาวพุทธที่แท้จริงที่เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น และ ผู้เบิกบาน สภาพปัจจุบันคล้ายกับการเปลี่ยนสภาพพุทธเป็นฮินดูในอินเดียเมื่อหนึ่งพันปีก่อน

ปัญหาเบื้องต้นในเรื่องนี้คือรัฐยังไม่มี ความชัดเจนในหลักการและวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๗๓ นี้ ทำให้งานด้านนี้ยังไม่ได้ รับการพัฒนาเท่าที่ควร

ทิศทางและแนวทางดำเนินการของการอุปถัมภ์คุ้มครองตามมาตรา นี้ควรมีความหมายว่า

๑.๑ อุปถัมภ์คุ้มครองให้ประชาชนรับผลการปฏิบัติธรรม ที่องค์พระศาสดาได้มอบไว้เป็นมรดกแก่ชาวโลก และอุปถัมภ์คุ้มครองให้หลักธรรมคงอยู่ และให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

แนวทางหนึ่งในการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา คือการทำให้สังคมเจริญ เข้มแข็งและสงบสุข ประกอบด้วย การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การไม่ทุจริตทางทรัพย์สิน การไม่ผิดทางชู้สาว การไม่กล่าวเท็จและก้าวร้าว การไม่หลงงมงายในสิ่งเสียดแทงและทางไสยศาสตร์ซึ่งจะนำไปสู่การยึดติดเพิ่มเติมเกินความจำเป็นในทางวัตถุ ตกอยู่ในความประมาท ซึ่งเป็นต้นเหตุหนึ่งของความไม่สงบสุขในสังคม การที่ประชาชนในชาติมีธรรมะสามารถนำพาให้ประเทศชาติเจริญ เข้มแข็ง สังคมมีความสุขทั่วหน้า มีงบประมาณและทรัพยากรเพียงพอต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

๑.๒ ให้ระบบ เครื่องมือและกลไกอื่นๆ เช่น กฎหมาย วิธีการบริหาร หลักสูตรการศึกษา ศาสนา ธรรม เอกสารเผยแพร่ สื่อธรรมะ ระบบวิธีการเผยแพร่ ได้รับการปรับปรุง ให้เข้ากับยุคสมัยอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการคงอยู่และเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนของพระพุทธศาสนา

๑.๓ ให้ตัวบุคคล กลไกและส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหมายถึงนักบวช ผู้เผยแพร่ และประชาชน ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการศึกษาและเผยแพร่ธรรมะ

๒. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะทำงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับกรมการศาสนาและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่อง “การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา” เพื่อระดมความเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคีต่างๆ รวมทั้งสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากนั้น ทำการรวบรวมและสังเคราะห์เพื่อได้ข้อสรุปการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบที่ครบถ้วน ด้วยข้อมูลของปัญหาและข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเพื่อการบริหารงานศาสนาที่เร่งด่วนในปัจจุบันในระดับหนึ่ง ต่อประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

๓. สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา

๓.๑ แม้ว่าพระพุทธศาสนายังมีความเจริญมั่นคงในประเทศไทย แต่พระพุทธศาสนามีปัญหาหลายประการที่น่าเป็นห่วง ปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาบางประการมีดังนี้ ปัญหาการห่างเหินจากศาสนา ปัญหาคุณภาพของชาวพุทธ ปัญหาการประพฤติวิปริตผิดพลาดจากพระธรรมวินัย ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและค่านิยม ปัญหาที่เกิดจากนโยบายและระบบการศึกษา ปัญหาที่เกิดจากวิกฤตทาง จริยธรรม

๓.๒ ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ยังไม่มีการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จึงทำให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาขาดเอกภาพ ขาดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้พระพุทธศาสนามีปัญหาหลายประการ

๓.๓ การที่ไม่มีกฎหมายอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาศาสนธรรมที่ถูกบิดเบือนและแต่งเติมจนผิดเพี้ยนจากพระธรรมคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้า ทำให้เกิดลัทธิหรือนิกายใหม่ๆ ขึ้นมากมาย หากมีกฎหมายฉบับนี้จะทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญและมั่นคงมากขึ้น เนื่องจากหลักคำสอนและพระพุทธเจ้าผู้เป็นพระบรมศาสดาได้รับการปกป้องคุ้มครอง

๓.๔ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ใช้ในปัจจุบันคือพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้เป็นเวลา ๔๐ ปีแล้วไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้การบริหารงานคณะสงฆ์มีปัญหาจึงควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๓.๕ การขาดนโยบายการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่ชัดเจนของรัฐบาล ทำให้พุทธศาสนิกชนจำนวนไม่น้อยไม่มั่นใจว่ารัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายอาณาจักรจะดำเนินการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง และจริงจัง หรือไม่

๓.๖ สถาบันหลัก ๓ สถาบัน คือสถาบันครอบครัว (บ้าน) สถาบันศาสนา (วัด) และสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ยังไม่เข้มแข็ง และยังไม่มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพให้เป็น ๓ ประสาน คือ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่เยาวชนและประชาชน

๓.๗ พุทธศาสนิกชนไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา เป็นชาวพุทธ แต่เพียงในนามและตามล้ามะโนครวั

๓.๘ **พุทธศาสนิกชนจำนวนไม่น้อยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของชาวพุทธที่ดี** ในการปฏิบัติตามพุทธปณิธาน ๔ ประการคือ (๑) มีความรู้ ความเข้าใจ ในธรรมะอย่างถูกต้องและเพียงพอ (๒) ปฏิบัติธรรมะให้ได้ผลตามควรแก่ตน (๓) เผยแผ่ธรรมะ อธิบายและสอนธรรมะให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และ (๔) ถือเป็นหน้าที่สำคัญในการที่จะป้องกัน แก้ไขขจัดภัยที่เกิดแก่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ ให้หมดสิ้นไป โดยความสามัคคีพร้อมเพรียงของพุทธบริษัททุกหมู่เหล่า

๓.๙ **นโยบายและระบบการศึกษา เน้นความรู้ทางด้านวิชาการและความเป็นเลิศทางวิชาการ ไม่ได้ให้ความสนใจแก่พระพุทธศาสนาเท่าที่ควร** ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์และเยาวชนไม่สนใจในพระพุทธศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรมเท่าที่ควร การสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เราจึงมีแต่คนเก่ง คนฉลาด แต่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม

๓.๑๐ ปัญหาการได้มาซึ่งนักศึกษาพระที่เป็นศาสนทายาทที่ดี หมายถึงพระที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในพระพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และสามารถเผยแพร่สืบทอดพระพุทธศาสนา

๔. **ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาต่อคณะรัฐมนตรี**

๔.๑ **รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๗๓ ได้บัญญัติไว้ว่า "รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต"

ปรากฏว่านโยบายของรัฐบาลปัจจุบันที่แถลงต่อรัฐสภายังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น และยังไม่ครอบคลุมถึงภารกิจที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๗๓ ในเรื่องการส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความสมานฉันท์ระหว่างกันของศาสนาต่างๆ ซึ่งได้แก่งานศาสนิกสัมพันธ์รวมทั้งในการนำหลักธรรมของศาสนาใช้ในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ และในการแก้ไขปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้น และมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

๔.๒ **รัฐบาลควรจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ**

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และศาสนาเป็นสถาบันหลักแห่งความมั่นคงของชาติ จึงทำให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ขาดเอกภาพ ขาดยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการที่เป็นแผนและแนวทาง ให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนามีปัญหาหลายประการ

แผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
- (๒) วิสัยทัศน์การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- (๓) วัตถุประสงค์ของการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- (๔) นโยบายการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- (๕) ยุทธศาสตร์ในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- (๖) ยุทธศาสตร์ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา
- (๗) ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ
- (๘) ยุทธศาสตร์สนับสนุนสถาบันสงฆ์
- (๙) ยุทธศาสตร์ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาพุทธศาสนิกชน
- (๑๐) ยุทธศาสตร์การร่วมมือและประสานงาน

๔.๓ รัฐบาลควรจัดให้มีพระราชบัญญัติอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๗๓ ได้บัญญัติให้รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา รัฐบาลจึงควรจัดให้มีพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นกฎหมายลูกรองรับมาตรา ๗๓ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ควรมีหลักการดังนี้

- (๑) ให้ความคุ้มครองพระธรรมวินัย ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนศึกษา และศาสนพิธีมิให้ถูกจบบ้าง ละเมิด ลอกเลียน หรือทำให้วิปริตผิดเพี้ยน
- (๒) ให้รัฐอุปถัมภ์สมเด็จพระสังฆราช มหาเถรสมาคม และองค์กรอื่นใดที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งด้านงบประมาณ สถานที่ และบุคลากร
- (๓) ให้มีคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา มีหน้าที่วางนโยบายการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา
- (๔) ให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายและแผนอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา
- (๕) ให้มีกองทุนพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการอุปถัมภ์และแผนอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา

๔.๔ รัฐบาลควรปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งใช้มาเป็นเวลากว่า ๔๐ ปีแล้ว ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รัฐบาลจึงควรปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับดังกล่าว เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รองรับพระธรรมวินัย ส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้เจริญในไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา ทำให้เป็นแหล่งเผยแผ่ธรรม ขยายปัญญาสู่ชุมชน ให้การบริหารคณะสงฆ์เป็นไปตามหลัก

พระธรรมและหลักการบริหารที่ดี และสามารถควบคุมความไม่เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติผิดพลาดจากพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์อยู่ในสมณสาธูป

ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ปรับปรุงแก้ไข ควรมีหลักการดังนี้ ยกตัวอย่างเช่น

- (๑) เทิดทูนองค์สมเด็จพระสังฆราชให้ทรงอยู่ในฐานะเป็นที่สักการะบูชา ผู้ใดจะละเมิดมิได้
- (๒) ยกฐานะมหาเถรสมาคมเป็นคณะที่ปรึกษาขององค์สมเด็จพระสังฆราชให้อยู่ในฐานะพระมหาเถระผู้เป็นรัตตัญญู
- (๓) ให้มีมหาสังฆสมาคมเป็นที่ประชุมสงฆ์จากทั่วประเทศ มีหน้าที่ออกสังฆาณัติเพื่อกำหนดแนวทางบริหารงานคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัย
- (๔) ให้มีมหาคณิสสรเป็นฝ่ายบริหารมีหน้าที่บริหารงานคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามสังฆาณัติ เน้นการบริหารเป็นรายกองงาน ครอบคลุมกิจการของคณะสงฆ์ทุกด้านทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (๕) ให้มีมหาวินัยธรเป็นฝ่ายศาล มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยนิคหกรรมตามพระธรรมวินัย

๕. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๕.๑ รัฐควรแก้ปัญหาเรื่องการได้มาซึ่งนักศึกษาพระที่เป็นศาสนทายาทที่ดี โดยการส่งเสริมสนับสนุนพระภิกษุและสามเณรที่ตั้งใจเข้ามาบวชเรียนและสนใจในการเข้ามาเป็นศาสนทายาทที่ดี เพื่อเผยแพร่และสืบต่อพระพุทธศาสนา

๕.๒ สถาบันทางพุทธศาสนธรรมอื่น ๆ รัฐควรศึกษาและหามาตรการในการส่งเสริมสถาบันศึกษาพุทธธรรมและสถานที่เผยแพร่ธรรมะภาคฆราวาส เพราะภาคฆราวาสสามารถทำหน้าที่เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างกว้างขวาง

๕.๓ หลักสูตรการศึกษาพุทธศาสนธรรม และธรรมะที่เผยแพร่สู่ประชาชน

รัฐควรดำเนินการให้มีเอกสารเผยแพร่ธรรมะที่ใช้ได้อย่างต่อเนื่อง คำนึงถึงระดับสังคมกลุ่มต่างๆ ที่มีฐานความรู้ ความเข้าใจไม่เท่ากัน และเป็นเอกสารเผยแพร่แก่นธรรมะเล่มมาตรฐานที่ประกอบด้วยธรรมะทุกระดับในเล่มเดียวกัน โดยใช้ทั่วประเทศ สามารถให้ผู้เผยแพร่เลือกสอนประชาชนตามฐานความรู้ ผู้ศึกษาสามารถใช้หนังสือเล่มเดียวกันศึกษาต่อเนื่องได้ ให้พุทธศาสนิกชนมีความรู้ ความเข้าใจในพระธรรมวินัยเพื่อจะได้ทราบว่พระรูปใดปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

๕.๔ รัฐควรมีแนวทางอย่างชัดเจนในการสนับสนุนในการเผยแพร่ศาสนธรรมในโรงเรียน และหน่วยงานราชการ เพื่อให้ผู้ผ่านการศึกษาระดับบังคับเข้าใจหลักธรรมในพุทธศาสนาและรับผลการปฏิบัติธรรม

๕.๕ รัฐควรมีแนวทางอย่างชัดเจนในการสนับสนุนในการเผยแพร่ศาสนธรรมในสถานที่บรรยายและปฏิบัติธรรมอื่นๆ รวมถึงในหน่วยงานเอกชนที่สนใจ

๕.๖ รัฐควรมีแนวทางอย่างชัดเจนในการสนับสนุนในการเผยแพร่ศาสนธรรมสำหรับสื่อทางหนังสือ วิทยุ และโทรทัศน์ ในมาตรฐานสาระของธรรมะที่ออกเผยแพร่

๕.๗ รัฐควรมีแนวทางอย่างชัดเจนในด้านการปฏิบัติตัวของบุคคลต้นแบบ ทั้งนักบวช เจ้าหน้าที่ในวัด ผู้นำทางสังคม และข้าราชการในการปฏิบัติตัวให้เป็นตัวอย่างของธรรม ท่านเหล่านี้สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการมีชีวิตอย่างมีความสุขโดยมีต้องยึดติดทางวัตถุมากเกินไป

๕.๘ รัฐควรมีแนวทางอย่างชัดเจนในด้านให้ประชาชน พุทธศาสนิกชนเข้าใจพุทธธรรมและประโยชน์ที่แท้จริงจากพุทธธรรม เข้าใจวิธีการนำธรรมะในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันและปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ส่วนคำสวดมนต์ที่เป็นภาษาบาลีควรมีคำแปลเป็นภาษาไทยเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย และควรมีข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อติดตามวัดผลการปฏิบัติธรรมของประชาชน ตลอดจนให้วัดต่างๆ ให้ความสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาธรรมยิ่งกว่าการสร้างศาสนวัตถุ

๕.๙ รัฐควรมีแนวทางอย่างชัดเจนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจศาสนาธรรมของตนเองและของศาสนาอื่น เพื่อให้ธรรมของทุกศาสนา ได้ทำหน้าที่เกื้อหนุนให้ประชาชนที่มีความเชื่อตามลัทธิต่างๆ กัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเป็นทุนทางสังคมในการร่วมพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

๕.๑๐ รัฐควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ขวัญกำลังใจ และด้านอื่นๆ แก่สถานศึกษาและองค์กรของเอกชน ที่ดำเนินงานในการส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่มีผลงานดีเด่น เป็นรูปธรรม ควรแก่การยกย่องเป็นแบบอย่าง

*****